

Jumalateenistus Nõos P, 15.08.15 kell 11.00, 11. pühapäev *post Trinitatis*, Hans Wühneri päev

Lektsioonid: Js 2:12–18; 1Jh 1:8–2:2

Pihikõne: Rm 12:21

Jutlus: Mt 23:1–12

Laulud: 329 (1–5); 317 (1–3, 4); 246 (1–2); 313 (1–3)

Siis Jeesus kõneles rahvale ja oma jüngritele: „Moosese asemele on istunud kirjatundjad ja variserid. Kõike nüüd, mida nad iganes teile ütlevad, seda tehke ja pidage, aga ärge tehke nende tegusid mööda, sest nad räägivad küll, aga ise ei tee! Nad seovad kokku ränki ja vaevukantavaid koormaid ja panevad need inimeste õlgadele, ise aga ei taha sõrmeotsagagi neid liigutada. Kõiki oma tegusid teevad nad selleks, et inimesed neid vaataksid. Nad teevad oma palvepaelad laiemaks ja palvetupsud suuremaks. Nad armastavad esimesi kohti võõruspidudel ja esimesi istmeid sünagoogides ja teretamisi turgudel ja seda, et inimesed hüüaksid neid rabiks. Teie ärge laske endid hüüda rabiks, sest ainult üks on teie Õpetaja, teie kõik olete aga vennad! Ja ärge hüüdke kedagi maa peal oma isaks, sest ainult üks on teie Isa, see taevane! Ärge laske end ka kellelgi hüüda juhatajaks, sest ainult üks on teie Juhataja – Kristus! Aga suurim teie seast olgu teie teenija! Kes ennast ise ülendab, seda alandatakse, ja kes ennast ise alandab, seda ülendatakse.

Sellest kirjakohest võib esmapilgul jääda mulje, et Jeesus oli kriitiline juhiinstituutsiooni suhtes üldse: eks ole ju Issanda koguduses kõik inimesed võrdsed!

Siiski pole Jeesus kriitiline juhtide suhtes, vaid toob valguse ette inimloomuse nõrkuse, mida tuleb juhtimisel arvestada. Ning näitab milline juhtimine on kristlaste vahel õigustatud.

Jeesus ei tauni inimlikku autoriteeti. Ta ütleb ju kirjatundjatest ja variseridest kõnelema hakates väljendi „Moosese asemele“. Mooses oli ja on iisraeli rahva jaoks vaieldamatu autoriteet ja ka Jeesus austab Mooset igati. Oli ju Mooses see, kelle läbi Iisraeli rahvas sai Jumala käsud.

Jeesus ütleb kirjatundjate ja variseride kohta ka lause „Kõike nüüd, mida nad iganes teile ütlevad, seda tehke ja pidage, aga ärge tehke nende tegusid mööda, sest nad räägivad küll, aga ise ei tee!“

Vahel küsivad inimesed minult, kas tõesti on Piiblis kirjas selline mõte: tehke minu sõnade, aga mitte minu tegude järgi (mis võiks siis õigustada juhi ja õpetaja inimlikku pattu)! Nagu kuulsime, ei ütle Jeesus midagi sellist, vaid hoopis midagi muud. Ta ütleb jüngritele ühest küljest seda, et kirjatundjad ja variserid õpetavad põhimõtteliselt õigeid asju, sest keegi ei saa eitada nende põhjalikkust Moosese käskude seletamisel ja nende järgi iisraeli kogukonna elu korraldamisel.

Probleem on aga selles, et needsamad kirjatundjad ja variserid ei pea ise neid käskke, mida nad rahvalt nõuavad. Nii aga ei tohi olla jüngrite hulgas. Kui teisi milleski õpetada ja manitseda, siis tuleb ka ise nende õpetuste ja manitsuste kohaselt käia.

Ja siis toob Jeesus ka välja põhjuse, miks inimene üldse tuleb sellisele imelikule mõttele nõuda teistelt inimestelt mingit käitumist, mida ta ise ei taha järgida. Nimelt on inimesel vajadus teistele muljet avaldada, seega on tal vajadus pideva tunnustuse järele.

Võib-olla on selle psühholoogiliseks algpõhjuseks hirm olla alasti? Loeme ju 1Ms 3, kuidas Aadam ja Eeva silmad avanesid pärast pattulangust ning nad tundsid endid alasti olevat. Siis nad õmblesid kokku viigilehti ja tegid enestele põlled.

Võib-olla on igal inimesel mingi „põll“, millega ta varjab oma pärispatust tekkinud häbi. Ja võib-olla on selleks põlleks soov iga hinna eest hea välja näha, et varjata oma sisemist pattu?

Ka kirjatundjad ja variserid tegid oma palvepaelad ja palvetupsud (Moosese seaduse kohaselt ette nähtud aksessuaarid, et meenutada Issanda käskke) hästi nähtavaks, et anda vaatajale kindel sõnum: me hoolime Issanda käskudest ja seega teeme, mis on õige. Samuti nõudsid nad käskude järgimist, sest see oli rahva õpetajatena nende ülesanne. Ja kuna nad pidasid end õpetajaiks, sest ühiskond oli neile sellise vastutuse andnud, siis ootasid nad ka vastavat kohtlemist: et neid pannakse alati aukohale, teretatakse esimesena ja hüütakse rabiks (selle sõna algne tähendus on, muide, „arvult suur“!).

Jeesus aga ütleb, et selline vaga „põll“ võib aidata inimeste ees, kuid ei aita Jumala ees. Jumala ees

ei saa inimene mitte midagi välise käitumise või aksessuaaride abil varjata, sest Jumal näeb inimese käitumismotiive juba nende eos.

Umbes sama loogika alusel nagu Jeesus Mäejutluses ütleb, et mitte ainult ärge vanduge maa ja taeva nimel, vaid ärge üldse vanduge, ütleb Jeesus ka siin: mitte ainult ärge püüdke olla juhid, kes nõuavad teistelt, aga ise ei tee, vaid ärge üldse pidage mitte kedagi maa peal juhiks – ei endid ega kedagi teist. Jah loomulikult, ülemaid tuleb austada, kui mitte nende autoriteedi tõttu, vaid seetõttu, et nii on Jumala poolt seatud.

Jeesus ütleb seepärast oma jüngrile, et ärge laske end hüüda õpetajaks, sest jüngritel on ainult üks õpetaja – Jeesus. Jeesus ütleb ka, et ärge hüüdke maa peal kedagi oma isaks (mõeldud on vaimset või vaimulikku isa, mitte bioloogilist), sest kristlastel on ainult üks Isa, taevane Isa. Ja kolmandaks ütleb Jeesus, et jüngrid ei laseks end hüüda ka juhiks, sest neil on vaid üks juht – Kristus.

Paneme veel tähele, et Jeesus sugugi ei nivelleeri inimesi ega nõua kõigi võrdsust nagu mõni revolutsionäär lähiminevikust, vaid ütleb: „Suurim teie seast olgu teie teenija“. Kes on see suur? See on inimene, kellele Jumal on andnud erilisel Vaimu mõneks ülesandeks. Sellised olid prohvetid ja kuningas Taavet, selline oli Ristija Johannes ja apostel Paulus. Ja kirikuloost ning ka ilmalikust ajaloostki leiame inimesi, kes on saanud suureks Jumalalt saadud vaimu tõttu.

Täna tähistame 11. korda Eesti ärkamisaja tegelase Hans Wühneri päeva. Ma arvan, et ka tema oli inimene, kellele Jumal oli andnud erilise Vaimu anni. Eks teinud ta suuri tegusid haridus-, muusika-, poliitikapõllul, põllumajanduses ja Eesti usuelus. Temast räägitakse palju vähem kui mõnest teisest ärkamisaja tegelasest. Kuid ehk ongi selle põhjus selles, et ta pole oma eluajal püüdnud – maksu mis maksab – esile tõusta, vaid on olnud teiste teenija. Teinud ise palju tööd – alates Tarvastu koolitarest kuni Keeri rüütlimõisa juhatamiseni – ja juhatanud oma eeskujuga seda tegema ka teisi. Ehk sobib ka Wühneri kohta Jeesuse sõna „Aga suurim teie seast olgu teie teenija“.

Külastasime eile Valga praostkonna esindajatega Tarvastut, et tähistada sel aastal Hans Wühneri päeva natuke laiemalt. Sõitsime üle Võrtsjärve, pidasime Tarvastu kirikus jumalateenistuse ja siis võtsid meid vastu tarvastulased, kes on Hans Wühneri mälestust au sees pidanud. Mõned neist on juba tuttavad ka meie kihelkonna inimestele, sest nad on osalenud Hans Wühneri päeva üritustel Keeri külas.

Vaadates tagasi eilsele ilusale päevale, mõtlesin, kuidas kõik see on teoks saanud üksnes tänu Hans Wühneri teenimistöele. Tarvastulased on Wühnerile tänulikud koolide ja rahvaraamatukogu eest, mille Wühner on seal rajanud, meie oleme tänulikud töö eest, mida Wühner tegi Nõo kihelkonna ja eriti – kiriku eestseisjana – meie Nõo koguduse heaks.

13. novembril möödub Hans Wühneri sünnist 185 aastat. Ja ikka ühendab tema tehtu inimesi, kes tegutsevad tema tööpaikades. Selle kaudu näeme, kuidas meie alandlik teenimine võib inimesi mõjutada veel aastakümnete järel, et nad soovivad teenida üksteist.

Ja lõpetuseks. Ajaloos on tõeks osutunud Jeesuse sõnad „Kes ennast ise ülendab, seda alandatakse, ja kes ennast ise alandab, seda ülendatakse.“ On ju nii, et ülbe inimese alandus jõuab ruttu kätte, enamasti ühe inimeea jooksul.

Ent alandatu ülendamine aga ei pruugi nii ruttu teostuda. See on nii sellepärast, et patuses maailmas „kogu loodu ägab üheskoos sünnitusvaludes tänini“ (Rm 8:22) ja Jumala teed osutuvad selles maailmas kitsasteks ja tähelepandamatuiks. Siiski ei jää tulemata ka alandatu ülendamine, sest seda on Jumal oma päästeplaanis ette näinud. Kord tuleb aeg, mil Jumal „pühib ära iga pisara nende silmist ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ning valu ei ole enam, sest endine on möödunud.“ (Ilm 21:4)

Nõnda siis kasutagem meile antud Vaimu andi väarikalt ja innukalt! Olgem kõigi sulased ja samas, Jumalariigi seisukohast, kõige peremehed. Võtkem eeskujuga Jeesuselt, kuid ka nendelt meie rahva suurmeestelt ja -naistelt, kes on oma elu elanud jumalakartlikult, kuid oma annet täiel määral teostades.

Aamen.